

TRƯỜNG ĐẠI HỌC VĂN HÓA HÀ NỘI
KHOA BẢO TÀNG

PHẠM THỊ HẠNH

TÌM HIỂU DI TÍCH ĐÌNH HÒE THỊ

KHÓA LUẬN TỐT NGHIỆP
NGÀNH BẢO TÀNG

NGƯỜI HƯỚNG DẪN:

HÀ NỘI - 2009

MỤC LỤC

Mở đầu	04
<i>1. Lý do chọn đề tài</i>	04
<i>2. Mục đích nghiên cứu</i>	05
<i>3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu</i>	06
<i>4. Phương pháp nghiên cứu</i>	06
<i>5. Bố cục khoá luận</i>	06
CHƯƠNG 1: DIỄN TRÌNH LỊCH SỬ ĐÌNH LÀNG HOÈ THỊ	07
1.1 Tổng quan về vùng đất nơi di tích tồn tại	07
1.1.1 Vị trí địa lý và điều kiện tự nhiên	07
1.1.2 Lịch sử hình thành làng Hoè Thị và xã Xuân Phương	08
1.1.3 Đặc điểm dân cư và truyền thống cách mạng	09
1.1.4 Một vài đặc điểm về kinh tế, văn hoá, xã hội của làng Hoè Thị	11
<i>1.1.4.1 Đời sống kinh tế</i>	11
<i>1.1.4.2 Truyền thống văn hoá giáo dục</i>	14
1.2 Đình làng Hoè Thị trong tiến trình lịch sử	17
1.2.1 Vài nét về đình làng Việt Nam	17
1.2.2 Lịch sử hình thành và quá trình tồn tại của đình Hoè Thị	18
1.2.3 Lịch sử nhân vật được thờ trong đình Hoè Thị	19
1.3 Đánh giá	23
CHƯƠNG 2: GIÁ TRỊ KIẾN TRÚC-NGHỆ THUẬT VÀ LỄ HỘI ĐÌNH HOÈ THỊ	24
2.1 Giá trị kiến trúc-nghệ thuật	24
2.1.1 Không gian cảnh quan	24
2.1.2 Bố cục mặt bằng tổng thể	25

2.1.3 Các đơn nguyên kiến trúc.....	26
2.1.4 Nghệ thuật trang trí kiến trúc	29
2.2 Các di vật trong di tích	30
2.2.1 Di vật bằng gỗ	31
2.2.2 Di vật bằng gốm	33
2.2.3 Di vật bằng đồng	33
2.2.4 Di vật bằng vải	34
2.2.5 Di vật bằng giấy	34
2.2.6 Di vật bằng đá.....	35
2.2.7 Các cây cổ trong phạm vi di tích	35
2.3 Lễ hội đình làng Hoè Thị	36
2.3.1 Thời gian và không gian diễn ra lễ hội.....	36
2.3.2 Công tác chuẩn bị cho lễ hội	36
2.3.3 Diễn trình lễ hội.....	37
2.3.3.1 <i>Phân lễ</i>	39
2.3.3.2 <i>Phân hội</i>	47
2.4 Ý nghĩa của lễ hội đình làng Hoè Thị	48
2.5 Các lớp tín ngưỡng trong việc thờ thần tại đình Hoè Thị	50
CHƯƠNG 3: VẤN ĐỀ BẢO TỒN VÀ PHÁT HUY	
GIÁ TRỊ DI TÍCH ĐÌNH HOÈ THỊ	53
3.1 Thực trạng di tích đình Hoè Thị	53
3.1.1 Hiện trạng chung của một số di tích và nguyên nhân tác động	53
3.1.2 Thực trạng kiến trúc đình Hoè Thị.....	55
3.1.3 Thực trạng các di vật	55
3.1.4 Thực trạng các hoạt động tôn giáo tín ngưỡng và lễ hội.....	56
3.2 Một số biện pháp bảo tồn , trùng tu di tích đình Hoè Thị.....	57

3.2.1 Một số vấn đề cần quan tâm.....	57
3.2.2 Các giải pháp bảo tồn, tôn tạo di tích đình Hoè Thị	59
3.2.2.1 Giải pháp bảo tồn giá trị văn hoá vật thể	60
3.2.2.2 Giải pháp bảo tồn giá trị văn hoá phi vật thể	64
3.3 Khai thác và phát huy giá trị của di tích lịch sử đình Hoè Thị.....	64
KẾT LUẬN	67

THƯ MỤC THAM KHẢO

PHỤ LỤC

LỜI MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Trong suốt chặng đường dài phát triển của lịch sử dân tộc Việt Nam, từ buổi sơ khai đấu tranh chinh phục tự nhiên và cải tạo xã hội, cũng như quá trình dựng nước và giữ nước, cha ông ta đã để lại cho thế hệ sau một kho tàng di sản văn hoá vô cùng quý báu. Trong số đó phải kể đến giá trị của hàng vạn di tích bao gồm đền, đình, chùa, miếu...trên khắp mọi miền của đất nước.

Mỗi di tích lịch sử, kiến trúc chứa đựng biết bao tình cảm, tâm huyết của các thế hệ trước. Những đường nét hoa văn hoạ tiết dưới bàn tay tài hoa của người thợ tài hoa Việt Nam trở nên mềm mại, gần gũi. Trải qua bao thác ghềnh của lịch sử cùng với những bước đi của dân tộc, di tích mang trong mình dấu ấn và hơi thở của lịch sử. Chính vì vậy di tích là nơi hội tụ bản sắc văn hoá của dân tộc, là nơi nuôi dưỡng tâm hồn người Việt Nam qua các thế hệ, là địa điểm mà bạn bè quốc tế thấy lại một vóc dáng lịch sử, văn hoá của Việt Nam. Tựu chung, di tích lịch sử văn hóa là tài sản vô cùng quý giá không chỉ của mỗi dân tộc mà của toàn nhân loại.

Tuy vậy, qua bao năm tồn tại, với sự khắc nghiệt của tự nhiên, sự huỷ hoại nặng nề của các cuộc chiến tranh liên miên và những hành động thiếu hiểu biết không thể kiểm soát được của con người đã tàn phá và huỷ hoại rất nhiều di tích. Vì vậy ngày nay chúng ta cần phải giữ gìn, bảo vệ và phát huy những truyền thống tốt đẹp của nhiều thế hệ thông qua những giá trị của di tích cho cuộc sống hôm nay trở nên có thêm nhiều giá trị. Con người chúng ta không thể chỉ sống cùng các thành quả khoa học kỹ thuật của thời hiện đại mà bao giờ cũng có xu hướng hướng về quá khứ, tìm về cội nguồn văn hoá truyền thống phát huy những mặt tốt để sống tốt đẹp hơn, tiến xa hơn trong cuộc sống hiện tại.

Với ý nghĩa và tầm quan trọng như vậy, hơn lúc nào hết, chúng ta phải biết bảo vệ những di sản văn hoá vô giá của cha ông đã để lại cho thế hệ sau. Việc phát hiện và lưu giữ quá khứ tốt đẹp cũng là một trong những cách làm

cho cuộc sống hiện tại và tương lai của chúng ta có nghĩa hơn. Đó cũng là đường lối đúng đắn mà Đảng và nhà nước ta đã đề ra nhằm xây dựng một nền văn hoá tiên tiến đậm đà bản sắc dân tộc.

Nhận thức được những giá trị văn hoá to lớn mà cha ông ta đã để lại cho chúng ta trong đó có sự đóng góp không nhỏ của hệ thống các di tích lịch sử văn hoá, tôi đã mạnh dạn chọn đề tài : “Tìm hiểu di tích đình Hoè Thị” để làm bài khoá luận tốt nghiệp nhằm góp phần tìm hiểu nội dung văn hoá ấy và góp một phần nhỏ bé của mình vào công cuộc bảo vệ di tích lịch sử văn hoá của dân tộc.

2. Mục đích nghiên cứu

Đình Hoè Thị đã được các cơ quan văn hoá chức năng khảo sát, tìm hiểu về các giá trị kiến trúc và lễ hội để lập hồ sơ xếp hạng di tích lịch sử văn hoá năm 1990. Những thông tin trong hồ sơ di tích đã cho chúng ta thấy được khái quát về hiện trạng của ngôi đình trước đây. Bên cạnh đó đã có một số tờ báo, cá nhân đã tìm hiểu và viết bài về lễ hội của đình. Tuy vậy những thông tin đó chỉ dừng lại ở mức khảo tả, đưa ra những nhận xét khái quát, chưa có tính chuyên sâu.

Khoá luận: “Tìm hiểu di tích đình Hoè Thị” của tôi là bài viết trả môn trước khi tốt nghiệp nên mục đích nghiên cứu không nằm ngoài việc tìm hiểu các giá trị văn hoá, lịch sử, kiến trúc của đình và đưa ra một số giải pháp của cá nhân nhằm bảo tồn và phát huy giá trị của di tích. Nhưng với tính chất của một công trình nghiên cứu khoa học, bài viết của tôi đã có sự chuyên sâu tìm hiểu về giá trị văn hoá của lễ hội đình làng Hoè Thị nhằm phản ánh một đời sống tinh thần phong phú, độc đáo và giàu ý nghĩa của người dân nơi đây. Nó làm nên tính khác biệt của làng Hoè Thị so với các làng quê khác của Hà Nội. Điều này rất cần thiết cho các cơ quan chức năng phát hiện và bảo tồn những giá trị văn hoá lễ hội của một ngôi đình nhỏ ở Hà Nội, tránh sự mai một trong đời sống hiện đại.

3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

- Đối tượng nghiên cứu: Đình làng Hoè Thị nằm ở thôn Hoè Thị, xã Xuân Phương, huyện Từ Liêm, thành phố Hà Nội.

- Phạm vi nghiên cứu: Nghiên cứu khái quát toàn cảnh di tích Hoè Thị trong không gian, thời gian, lịch sử văn hoá, xã hội của vùng đất nơi di tích tồn tại.

4. Phương pháp nghiên cứu

Để làm bài khoá luận này tôi sử dụng các phương pháp nghiên cứu sau:

Phương pháp điền dã dân tộc học.

Phương pháp thống kê, phân tích, tổng hợp.

Phương pháp liên ngành lịch sử, khảo cổ học, văn hoá học.

5. Bố cục khoá luận

Ngoài phần mở đầu, kết luận, bài viết của tôi gồm 3 chương:

Chương 1: Diễn trình lịch sử đình làng Hoè Thị.

Chương 2: Giá trị kiến trúc-nghệ thuật và lễ hội đình làng Hoè Thị.

Chương 3: Vấn đề bảo tồn và phát huy giá trị di tích đình Hoè Thị.

Đây là công trình nghiên cứu khoa học của tôi nhằm trả bài tốt nghiệp khoá 25 khoa Bảo Tàng, trường Đại học Văn Hoá Hà Nội. Bài viết sẽ không tránh khỏi những thiếu sót, kính mong các thầy cô, bạn bè tham khảo góp ý kiến với tôi nhằm bổ xung thêm những nội dung còn thiếu sót. Tôi xin chân thành cảm ơn.

Qua đây tôi cũng xin gửi lời cảm ơn sâu sắc đến thầy Nguyễn Văn Tiến là người đã hướng dẫn tôi trong suốt thời gian làm khoá luận tốt nghiệp. Thầy đã tạo điều kiện cho tôi tìm hiểu tài liệu liên quan đến di tích và gợi ý, hướng dẫn tôi cách làm bài để tôi có thể hoàn thành khoá luận tốt nghiệp của mình.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Bùi Thiết. Làng xã ngoại thành Hà Nội-NXB Hà Nội, 1985.
2. Bùi Thiết. Từ điển Hà Nội địa danh-NXBVHTT, 1993.
3. Đỗ Thịnh. Từ sông Tô đến sông Nhuệ - NXB Hà Nội, 1992.
4. Lễ hội cổ truyền/ Viện văn hoá dân gian-NXB KHXH,1992.
5. Lịch sử cách mạng xã Xuân Phương/ BCH Đảng bộ xã Xuân Phương-NXB Hà Nội, 2000.
6. Nguyễn Bắc, Nguyễn Vinh Phúc. Hà Nội tự điển- NXB VHTT, 1990.
7. Nguyễn Đăng Duy, Trịnh Minh Đức. Di tích lịch sử văn hoá Việt Nam-Trường Đại học Văn hoá Hà Nội, 1993
- 8 Nguyễn Quân, Phan Cẩm Thượng. Mỹ Thuật ở Làng-NXB mỹ thuật Hà Nội, 1991.
9. Nguyễn Tôn Nhất. Từ điển Hán Việt- NXb Từ điển bách khoa, 2003.
10. Phan Khánh. Bảo tàng di tích và lễ hội – NXB thông tin, 1972.
11. Quỳnh Cư, Đỗ Đức Hùng. Các triều đại Việt Nam- NXB thanh niên. 2001
12. Toan Ánh. Hội hè đình đám- NXB thành phố HCM,1992.
13. Toan Ánh. Nếp cũ, tín ngưỡng Việt Nam (tái bản)- NXB thành phố HCM, 1992.
14. Từ Liêm đăng khoa lục(Hy Hồng dịch).
15. Từ Liêm với văn hoá Thăng Long- Hà Nội/ Đảng bộ huyện Từ Liêm, 2003.
16. Trần Lâm Biền. Trang trí trong mỹ thuật truyền thống của người Việt-H: Bộ VHTT, 1997.
17. Trần Ngọc Thêm. Tìm hiểu về bản sắc văn hoá Việt Nam- NXB thành phố HCM, 1998.
18. Trần Quốc Vượng. Hà Nội nghìn xưa-H: VHTT Hà Nội,1975.